

Yemen 2006

Ali Balcı*

Yemen için 2006 yılının en önemli gelişmesi, 17 Temmuz 2005'te gelecek seçimlerde yarışmayacağını açıklamasına rağmen¹ mevcut Başkan Ali Abdullah Salih'in Eylül 2006 seçimlerine aday olması ve yeniden seçilmesi götserilebilir. Salih'in aday olup olmayaçağına yönelik spekülasyonlar, başkanı olduğu Genel Halk Kongresi Partisi (*General People's Congress*)'nin 21 Haziran 2006'da Salih'in kesin adaylığını açıklayın-

caya² kadar ülkenin gündemini meşgul etmiştir. Kuzey ve Güney Yemen'in 1990'da birleşmesinden beri (1978'den 1990'a kadar da Kuzey Yemen'in liderliğini üstlenmiştir.) iktidarda bulunan Ali Abdullah Salih'in daha önce vermiş olduğu sözden geri dönmüş olması dolayısıyla bazı protestolar yaşansa da 1999 seçimlerinde de benzer bir tavır takınan Salih'in bu kararı Yemenliler için beklenen bir gelişmeydi.

Salih'in adaylığını açıklamasından sonra seçimleri kazanmalarının zor olduğunun farkında olan muhalifler ortak bir isim üzerinde anlaşarak seçime katılma yoluna gittiler. İslami İslah Partisi, Sosyalist Parti, Nasırîst Parti, El-Hak ve Halk Kuvvetleri Birliği 2 Temmuz'da tanınmış işadamı ve eski kabine üyesi Faysal Bin Shalman'ın adaylığında seçime katılacaklarını açıkladılar. Shalman'ın aday gösterilmesinde Yemen'in birleşmesinden önce sosyalist Güney Yemen hükümetinde altyapı ve petrol bakanlıkları yapmış olması ve ülkede yolsuzluğa karşı mücadelede yay-

Resmî Adı	Yemen Cumhuriyeti
Başkent	Sana

* Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Doktora Öğrencisi.

¹ Ali Balcı, "Yemen 2005", **Ortadoğu Yıllığı 2005**, Kemal İnat ve Ali Balcı (Edt), Nobel Yayınları, İstanbul: 2006, s. 264.

² "It's not a political ploy," says President Saleh", **Yemen Times (YT)**, June 21, 2006; "Yemen president seeks another run", **Al-Jazeera**, June 26, 2006, [http://english.aljazeera.net/].

gın bir ününün bulunmasının yanı sıra, geniş Bin Shalman kabilesine mensup olmasının da etkisi büyüktü.³

Seçim kampanyasının başladığı 25 Ağustos'ta farklı adayların destekçileri arasında çıkan çatışmada 3 Yemenlinin ölmesi kampanya sürecinin gerilimli geçeceğinin ilk işareti olmuştur. Daha sonra 30 Ağustos'ta başkan adaylarından Ahmed El-Mecidi'nin yeğeni olan

ve seçim kampanyasının önderliğini üstlenen Adil Ahmed El-Mecidi'nin öldürülmesi⁴ seçimlere yönelik uluslararası kamuoyundan bazı eleştirilerin gelmesine yol açtı. Öte yandan beş partiden oluşan muhalif cephenin en önemli partisi olan İslah Partisi'nin seçimlere kısa süre kala 12 Eylül'de mevcut Başkan Salih'i destekleyeceğini açıklaması muhalefetin şansını büyük ölçüde azaltmıştı. İslah Partisi lideri Şeyh Abdullah bin Hüseyin El-Ahmar'ın saf değiştirirken Salih için "arenada ondan başka kimse yok, herkes için kabul edilebilir birisi" ifadelerinde bulunması muhalefetin Salih karşısında fazla gücünün bulunmadığını göstermesi açısından önemliydi.⁵

14 Eylül'de, 1994'deki iç savaşın ardından ülke dışına çıkan Yemen Çocukları Partisi (*Yemen's Sons Party*) lideri de sürgünden dönerek 20 Eylül'deki seçimlerde Salih'i desteklediklerini açıkladı. Muhalif kanattan gelen bu desteklerin yanı sıra, 15 Ekim'de 4 intihar bombacısının Güney Yemen'deki iki farklı petrol tesisine saldırı düzenlemesi ve sonrasında yaşanan gelişmeler de Salih'in gücünü büyük ölçüde artırdı. 5 kişinin ölümüyle sonuçlanan silahlı çatışmaların göl-

Yüzölçümü	527.970 km ²
Nüfus	22.230.531
GSMH	20,46 Milyar Dolar
Hükümet Biçimi	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Ali Abdullah Salih (1978-)
Dışişleri Bakanı	Ebubekir El-Karbi
Türkiye Büyükelçisi	Noria al -Hamami
Askeri Harcamalar/GSMH	% 6,6 (2003)
Asker Sayısı	66,700 (2002)
Étnik Yapı	
Arap	% 82
Afrikalı	% 15
Güney Asyalı	% 3
Dini Yapı	
İslam	% 99
Diğer	% 1
Petrol Üretimi	387.500 varil/gün
Petrol Tüketimi	85.000 varil/gün
İhracat	7,285 milyar dolar
İthalat	4,69 milyar dolar

³ "Yemeni opposition supports single presidential candidate", *Gulf News (GN)*, July 02, 2006; "Opposition nominates Bin Shamlan for president", *YT*, July 02, 2006.

⁴ "Relative of presidential candidate gunned down", *GN*, 30 August, 2006.

⁵ "Rift in Yemen alliance as Islah party chief supports Saleh", *GN*, 12 September 2006.

gesinde geçen seçimlerin sonucu kimse için sürpriz olmadı ve Shalman'ın aldığı % 21'lik oy oranına karşılık, oyların % 77'sini alan Salih yeniden başkan seçildi. Muhalif kanat oyların sayımına hile karıştırıldığını iddia etse de 134'ü Avrupa Birliği (AB)'nden olmak üzere 349 gözlemcinin genel kanaati seçim sürecinin genelde olumlu geçtiği yönündeydi. Seçimlerin ardından AB gözlemci grubuna başkanlık eden Baronnes Nicholson yaptığı açıklamada seçimlerin başarılı geçtiğini ve bunun da "Arap ulusunun demokrasiyi kucaklamadaki istekliliğinin bir kanıtı" olduğunu ifade etmiştir.⁶

İç politika bağlamında 2006 yılı boyunca Yemen'de yaşanan diğer önemli gelişmeler El-Houti destekçileri ve güvenlik güçleri arasında yaşanan çatışmaların yanı sıra, değişik zamanlarda yaşanan terör saldırıları ve söz konusu saldırılara karşı hükümetin aldığı önlemler olarak gösterilebilir. Ocak ayı boyunca Başkent Sana'nın dağlık bölgelerinde güvenlik güçleri ile 2004'te öldürülen El-Houti taraftarları arasında süren ve 14 Ocak'ta en şiddetli gününü yaşayan çatışmalarda 14 kişi ölümler onlarca kişi de yaralandı.⁷ Daha sonra taraflar arasında arabuluculuğu üstlenen komitenin çatışmaların durdurulması yönünde El-Houti taraftarlarıyla anlaşmaya vardığı açıklansa da bölgede belli aralıklarla çatışmalar yaşanmaya devam etti.⁸ 5 Mart'ta hükümet tarafından 600 El-Houti taraftarının serbest bırakılacağına açıklanması taraflar arasındaki gerilimi büyük ölçüde yumuşattı ve Abdulmalik El-Houti yaptığı açıklamada, El-Houti destekçilerinin yasalara, anayasaya ve cumhuriyetçi sisteme uyacağını ifade etti.⁹

Gerek hükümetin mahkumların serbest bırakılması ve diğer konularda verdiği sözleri yeterince yerine getirmemesi gerekse El-Houti destekçileri arasında güçlü bir koordinasyonun olmaması sorunun etkin bir çözüme kavuşmasını engelliyordu. Haziran ayı başında yeninden patlak veren çatışmalarda 3 güvenlik görevlisi ölümler, iki El-Houti destekçisi de yaralandı.¹⁰ Güvenlik güçlerinin 12 Temmuz'da El-Houti destekçilerine yönelik başlattıkları geniş çaplı operasyon ise

⁶ "EU's chief representative 'thrilled' at success of polls", **GN**, 22 September, 2006; "Elections In Yemen", **VOA News**, 27 September, 2006, [http://www.voanews.com/uspolicy/archive/2006-09/2006-09-29-voa1.cfm].

⁷ "At least 14 killed, dozens wounded in new Sa'ada clashes", **YT**, January 18, 2006.

⁸ "Mediations to end Sa'ada fighting failed", **YT**, January 29, 2006.

⁹ "Al-Houthi followers to recognize law and constitution", **YT**, March 5, 2006.

¹⁰ "Sa'ada clashes erupt, 3 troops dead", **YT**, June 4, 2006.

isyancılar tarafından ateşkesi sona erdiren bir eylem olarak yorumlandı ve taraflar arasındaki gerilim yeniden tırmanmaya başladı. Abdulmalik El-Houti arabulucu komiteye gönderdiği mektupta Salih'in af kararının işe yaramadığını aksine daha çok El-Houti destekçisinin hapse gönderildiği belirterek gelişmelerden duydukları rahatsızlığı dile getirdi. Komite ise anlaşmanın yeniden gözden geçirileceği ve tutuklamaların artmaması konusunun garanti edileceği sözünü verecek gerilimi yatıştırmaya çalıştı.¹¹

Arabulucu komitenin verdiği söze rağmen, Ağustos ayının ikinci yarısında taraflar arasındaki gerilim yeniden alevlendi ve hükümet güçleri tanklar ve ağır silahlarla El-Houti taraftarlarının bulunduğu bölgelere geniş çaplı bir operasyon düzenledi.¹² Hükümetin El-Houti destekçilerine yönelik politikası çift taraflı bir şekilde yürütülüyordu, bir taraftan destekçilere yönelik belli vaatlerde bulunurken bir taraftan da askeri operasyonlara devam edilmesi taraflar arasındaki gerilimi sürekli tırmandırıyordu. Yine 10 Ekim'de Başkan Salih yaptığı açıklamada verilen sözlerin yerine getirileceğini ve artık isyancıların evlerine geri dönmesi gerektiği dile getirmiş,¹³ fakat bir ay sonra 10 Kasım'da Yemen polisinin kapsamlı bir operasyonla onlarca El-Houti destekçisini tutuklaması¹⁴ verilen sözlerin fazla bir anlam ifade etmediğini göstermiştir.

El-Houti destekçileriyle belli aralıklarla yaşanan gerilimin yanı sıra, 2006 yılı boyunca Yemen hükümeti El-Kaide destekçilerinin ortaya çıkardığı yeni bir sorunla da uğraşmak zorunda kalmıştır. 150 El-Kaide şüphelinin yargılandığı bir dönemde 4 Şubat'ta 23 El-Kaide mensubunun Yemen hapishanelerden kaçması ülkede büyük bir tedirginliğe neden olmuştur. Kaçanların El-Kaide'nin "en önemli ve en tehlikeli" üyeleri olduğunun açıklanması ise tedirginliği küresel bir boyuta taşıdı.¹⁵ 23 El-Kaide üyesinden bir kısmının 2001'de ABD savaş gemisi USS Cole'a yönelik saldırı düzenleyen teröristlerden olması Washington'da rahatsızlığa neden olmuş ve bu durum Guantanamo askeri üssünde tutuklu bulunan 100'ün üzerinde Yemenlinin serbest

¹¹ "Al-Hamra Mountain attacked", *YT*, July 16, 2006.

¹² "Al-Houthis and government breach cease-fire", *YT*, August 20, 2006.

¹³ "President Saleh: Amnesty and compensations for Sa'ada victims", *YT*, October 10, 2006.

¹⁴ "Sa'ada police arrest numerous Al-Houthi supporters", *YT*, November 11, 2006.

¹⁵ "23 Al-Qaeda suspects escape from Political Security Prison", *YT*, 04 February, 2006; "Global alert launched for Al Qaida escapees", *GN*, 05 February, 2006.

birakılması sürecini yavaşlatmıştır. Yemen'e göre söz konusu esirlerin % 95'i terörist faaliyetlerde bulunmamış Afganistan'a sadece Kur'an ve Arapça öğretmek için gitmişlerdir.¹⁶ Sonuçta yıl boyunca gündeme gelen esirlerin serbest bırakılması kısmen 18 Aralıkta gerçekleşmiş ve sadece 6 Yemenli mahkum serbest bırakılmıştır.¹⁷

Seçimlerden kısa süre önce 15 Eylül'de 35 dakika arayla Dubba Limanı ve Mareb kentinde gerçekleşen iki farklı terörist saldırıda, saldırıyı gerçekleştiren 4 teröristin dışında hiçbir Yemenli hayatını kaybetmesine rağmen saldırılarla El-Kaide arasında bağlantı kurulması ülkede yeni bir tedirginlik yaratmıştı. Saldırıdan önce El-Kaide'nin ikinci komutanı olan Eymen El-Zevahiri'nin yayınladığı ses kaydında Müslüman petrolünü çalanları suçlaması ve Körfez'de bir saldırı düzenleyeceklerini belirtmesi saldırıların ardından dikkatleri El-Kaide'ye yöneltmişti.¹⁸ Son gelişmelerle birlikte ülkede sıklıkla El-Kaide bağlantılı eylemlerin yaşanması Yemen yönetimini terörle mücadele konusunda bölgesel ve uluslararası yardımın desteğini sağlama konusunda daha aktif bir politika izlemeye yöneltti. Bu konuda ilk açıklama iktidar partisi genel sekreteri Sultan El-Barakani'den geldi ve Barakani yaptığı açıklamada bölgesel ve uluslararası güçlerin terörle mücadele konusunda Yemen'e yardım etmesi gerektiğinin altını çizdi.¹⁹ Bu konuda somut adımların atılması ise gelecek yıla 2007'ye bırakıldı.

Yemen'in 2006 yılı boyunca sürdürdüğü bölge politikası Lübnan, İran, Irak ve Filistin krizlerine yönelik izlediği politika, Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleri ile ilişkiler ve Mayıs ayında patlak veren Somali krizindeki tutumu şeklinde üç başlık altında incelenebilir. Başkan Salih 1 Ağustos'ta El-Cezire televizyonuna verdiği geniş kapsamlı demecinde ülkesinin 12 Temmuz'da başlayan İsrail'in Lübnan işgaline yönelik politikasını özetledi.²⁰ Güçlü bir Arap birliği olması durumunda İsrail'in Arapların gözü önünde böyle bir katliam yapamayacağı

¹⁶ "Prosecuting Terrorism: Yemen's War on Islamist Militancy", **Terrorism Monitor**, c. 4, n. 9, May 4, 2006.

¹⁷ "6 Yemenis released from U.S. prison at Guantanamo Bay return home", **International Herald Tribune**, December 18, 2006.

¹⁸ "Four bombers killed as Yemen foils attacks on oil facilities", **GN**, September 16, 2006.

¹⁹ "Yemen call for help to fight terror", **YT**, December 16, 2006.

²⁰ Röpörtajın özeti için, "Yemenite President Ali Abdallah Saleh on Al-Jazeera TV", **The Middle East Media Research Institute**, No. 1231, August 04, 2006; Ayrıca Adnan Hizam, "President Ali Abdallah Saleh calls for immediate ceasefire" **Yemen Observer**, Vol. IX, Issue: 25, August 02, 2006.

çağını savunan Salih, Lübnan'daki olaylara karşı Arap Birliği'ni acil toplantıya çağırıldıklarını fakat 22 Arap ülkesinden sadece 14'ünün bu öneriye sıcak baktığı ve Araplar arasındaki anlaşmazlığı daha da arttırmamak için çağrıyı geri aldıklarını ifade etmiştir. Lübnan'a konuşlanması düşünülen uluslararası güç konusuna da değinen Salih, İsrail'in güvenliğini koruyacak bir polis gücü olmak istemediklerini, ayrıca Arap ülkeleriyle İsrail arasında belli anlaşmalar imzalanırsa dahi Arap halkının Filistin davasına yardım yapma konusunda serbest bırakılması gerektiğe işaret etmiştir.

Salih aynı konuşmada İsrail'in Suriye'ye saldırma olasılığını da yorumlamış ve böyle bir gelişme olması durumunda İsrail'le komşu tüm devletlerin savaşa dahil olması gerektiğini, kendilerinin ise resmi olarak savaşa giremeyeceklerini fakat para ve ekipman transferine müsaade edeceklerini belirtmiştir. Hamas'la birlikte yeniden şekillene-meye başlayan Filistin sorusunda ise Yemen'in tavrı Başkan Salih'in 20 Mart'ta dile getirdiği üzere Hamas'ın Arab Ligi'nin 2002'deki Beyrut zirvesinde alınan karar doğrultusunda İsrail'le barış görüşmelerine devam etmesi yönünde olmuştur.²¹ Haziran ayında Salih, El-Fetih ve Hamas arasında yaşanan gerilimde Yemen'in arabulucu rol üstlenebileceğini dile getirmiş, fakat bu girişimden bir sonuç alınamamıştır. Söz konusu girişimden kısa bir süre sonra açıklama yapan Yemen Dışişleri Bakanı Ebubekir El-Kurbi Hamas'ın seçim zaferinin Filistin tarafı ile diyaloga yaklaşmayan İsrail'in eline bir koz verdiğini belirterek Hamas'ın seçilmesinden sonra Filistin'de yaşananlardan dolayı İsrail'i suçlamıştır.²² Yemen daha sonraki tarihlerde de İsrail'i kınayan açıklamalara devam etmiş ve Yemen'in BM Temsilcisi Abdullah M. El-Saidi, 8 Kasım'da yaşanan Beit Hanoun katliamının ardından yaptığı açıklamada saldırıyı barbarca nitelendirerek bunun "İsrail'in soykırım savaşının" bir parçası olduğunu dile getirmiştir.²³

²¹ "Yemen urges Hamas to accept peace initiative", *Khaleej Times*, March 20, 2006.

²² "Hamas, Fatah welcome Yemeni mediation efforts", *YT*, June 7, 2006; "Chronological Review of Events Relating to the Question of Palestine", June 2006, *UNISPAL*, June 30, 2006.

²³ "Gaza Violence, Mounting Death Toll, Provoke Grave Concern In Security Council...", November 9, 2006, [http://www.un.org/News/Press/docs/2006/sc8865.doc.htm] dan 24 Ocak 2007'de indirilmiştir.

Yemen yönetiminin İran'ın nükleer enerji projesine ilişkin temel politikası barışçıl amaçlarla Ortadoğu'daki ülkelerin nükleer enerjii kullanabileceği yönünde olmuş ve Yemenli yetkililer çeşitli vesilelerle İsrail'in nükleer silahsızlanma anlaşmasını imzalamadığı bir ortamda Batılı ülkelerin İran'ın üzerine gitmesinin doğru olmadığını dile getirmişlerdir. Yemen Parlamento Sözcüsü Şeyh Abdullah Bin Hüseyin El-Ahmar 1 Mayıs'ta yaptığı açıklamada İranlı bilim adamlarının nükleer enerji alanındaki başarısını Müslüman dünyasının bir başarısı olarak değerlendirmesi bu politikanın bir devamıydı.²⁴ 3 Haziran'da yapılan 17. Yemen-Suudi Arabistan Koordinasyon Konseyi Toplantısı'nın ardından yayımlanan bildiride de Batı'nın İsrail yerine İran'a odaklanması eleştirilmiştir.²⁵ Yemen'in Tahran'ın nükleer enerji politikasına bu şekilde yaklaşması karşılıksız kalmamış ve İran Ulusal Güvenlik Konseyi Başkanı Ali Laricani, 8 Haziran'da Yemen ziyareti sırasında yaptığı açıklamada "iki ülke sıkı politik, ekonomik ve kültürel bağlarla birbirine bağlıdır. Yemen'in güvenliği İran'ın güvenliğidir" ifadelerinde bulunmuştur.²⁶ Alt düzey diplomatlar tarafından yapılan bu açıklamaların ardından Başkan Salih de İran Dışişleri Bakanı Manuçehr Mottaki ile 12 Ağustos'ta Yemen'de yaptığı toplantıda İran ve diğer Müslüman ülkelerin barışçıl amaçlarla nükleer enerjiye sahip olma hakkının olduğunu dile getirmiştir.²⁷

ABD'nin Irak işgalinden duyduğu rahatsızlığını her defasında dile getiren Başkan Salih, 1 Ekim'de yaptığı açıklamada da bu görüşünü tekrarlamış ve beklentilerin aksine Irak'ta durumun gittikçe kötüye gitmesinden kaygı duyduklarını belirtmiştir. Salih'e göre, niceliksel olarak büyük bir sayıya ulaşmalarına rağmen, işgal askerlerinin Irak'ı kontrol edememekte ve gittikçe kötüleşen durum bu askerlerden kaynaklanmaktadır. Salih ayrıca Amerika'nın Irak'ta demokrasi politikasını de eleştirerek Saddam'ın totaliter rejimi mi yoksa ABD'nin demokrasisi mi sorusunu sormuştur.²⁸

²⁴ "Yemeni speaker: Iran's nuclear technology a significant achievement for Muslims", **Arabicnews.com**, May 01, 2006.

²⁵ "Saudi Arabia, Yemen says focus should be on Israel, not Iran", **Arabicnews.com**, June 03, 2006.

²⁶ "Larjani delivers letter to president Saleh, concludes visit", **YT**, June 10, 2006.

²⁷ "Saleh confirms Iran's right to possess nuclear energy", **YT**, August 13, 2006.

²⁸ "Saleh announces projects, criticizes US democracy in Iraq", **YT**, October 02, 2006.

Mayıs ayında patlak veren Somali iç savaşı ise Yemen'i iki farklı şekilde etkilemiştir. İç savaşın Yemen için ilk ve en önemli sonucu ülkeye sığınan Somalili mültecilerin sayısındaki artış olmuştur. Yıl boyunca 14.000 civarında Somalilinin ülkeye sığınmasıyla Yemen'deki mültecilerin sayısının 80.000'e ulaşması özellikle Yemen ekonomisini olumsuz etkilemiştir.²⁹ Mülteci boyutunun yanı sıra, Yemen ayrıca Somali'deki iç savaşa dahil olma suçlamasıyla da karşı karşıya kalmıştır. ABD'nin Afrika'dan Sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı Jendayi E. Frazer'in Haziran ayının sonunda Yemen'in Somali'deki iç savaşın taraflarından biri olan İslami Mahkemeler Birliği'ne (*Islamic Courts Movements*) destek sağladığı yönündeki açıklaması Yemen'de rahatsızlığa neden oldu. Yemen Dışişleri Bakanı El-Kıabri, bu iddiaların "temelsiz ve yanlış" olduğunu belirterek, Yemen'in Nairobi Anlaşmasından sonra Somali'de kurulan geçici hükümeti desteklediğini tekrarlamıştır. Daha sonra yapılan açıklamalarda ise Yemen hükümetinin İslami Mahkemeler ile geçici hükümet arasında arabuluculuk yapmaya çalıştığı ve silah ticaretinin İslami Hareketler Birliği ile değil resmi hükümetle gerçekleştirildiği dile getirilmiştir.³⁰

Bölgesel sorunların dışında 2006 yılı boyunca bölgesel anlamda Yemen için en önemli dış politik gelişme olarak Körfez İşbirliği Konseyi'ne (KİK) dahil olma sürecinde atılan somut adımlar gösterilebilir. 17 Nisan'da KİK Genel Sekreteri Abdurrahman El-Attiya'nın Yemen'in KİK'e ekonomik entegrasyonunu "geri dönülmez bir hedef" olarak tanımlaması söz konusu süreçte gelinen aşamayı en iyi şekilde özetliyordu.³¹ Suudi Kraliyet Prensi Sultan bin Abdülaziz'in 31 Mayıs'ta Sana'ya gerçekleştirdiği ziyaret KİK'in bir çok kurumuna üye olarak katılan Yemen için birliğe tam üyelik sürecinde önemli bir gelişme olarak görülmüştür.³² Yemen'in olası KİK üyeliğinin görüşüldüğü ziyarette Başkan Salih ülkesinin KİK'e katılmak için gerekli bütün şartları yerine getirdiğini ve etkin bir üye olmanın yanı sıra, diğer üye ülkeler için de stratejik bir kazanç olarak birliğe katılmaya hazır olduklarını dile getirmiştir.³³

²⁹ "80,000 Somali refugees now in Yemen", *YT*, December 09, 2006.

³⁰ "Yemen denies arms supply to Somalia", *GN*, July 03, 2006; "Yemeni arms transfers to Somalia 'groundless,' says official", *YT*, June 18, 2006.

³¹ "Yemen to join GCC economy", *YT*, April 18, 2006.

³² "Sultan to arrive in Yemen for GCC entry talks", *YT*, May 28, 2006.

³³ "Crown Prince Sultan Ibn Abdul Aziz And The Yemeni President...", *Ain-Al-Yaqeen*, June 2, 2006.

Yemen'in KİK üyeliği konusunda üye ülkelerden bir kısmının özellikle ekonomik temellerle sıcak bakmaması söz konusu süreçte Sana'nın işini zorlaştıran en önemli unsurdu. Nitekim 12-15 Haziran tarihlerinde KİK Genel Sekreterliği ve Yemenli bürokratlar arasında gerçekleşen ekonomi konulu toplantıda önerilecek bir programla Yemen ekonomisinin iyileştirilmesi fikrinin ağır basması kısa vadede Yemen'in üyeliğinin gerçekleşmeyeceğini göstermiştir.³⁴ Yemen Dışişleri Bakanı El-Kıbrî'nin de KİK'in şartlarını karşılamak için Yemen'in 40 milyar dolara ihtiyacı duyduğunu ve 2007-2011 beş yıllık kalkınma planının bu amaçla hazırlandığını açıklaması bu görüşü destekler nitelikte olmuştur.³⁵ 16-17 Kasım tarihleri arasında İngiltere'de toplanan Londra Bağış Konferansı'nda (*London Donors Conference*), KİK ülkeleri başta olmak üzere Yemen'e kalkınma planı kapsamında önemli miktarda yardım sağlanacağına yönelik bir kararın alınması söz konusu ekonomik kriterleri sağlama noktasında Yemen yönetimini önemli ölçüde rahatlatmıştır. Konferansın ardından KİK Genel Sekreteri de yaptığı açıklamada bu kararın Yemen'in KİK üyeliği için gerekli olan ekonomik kriterleri sağlamasında önemli etkisinin olacağını belirtmiştir.³⁶

31 Mayıs'ta Suudi Kraliyet Prensi Sultan bin Abdülaziz'in Sana'ya gerçekleştirdiği ziyaret sadece Yemen'in KİK'e üye olması açısından önem taşıyordu. Ziyaret sırasında taraflar ayrıca iki ülke arasındaki uluslararası sınır anlaşmasının nihai versiyonunu ve ikili ilişkilerin gelişmesine katkıca bulunacak çok sayıda ticari anlaşmaları imzaladılar.³⁷ Suudi Arabistan'ın yanı sıra Yemen bölge ülkelerinden Mısır ile de 16 Mayıs'ta karşılıklı işbirliği konusunda 31 farklı anlaşma imzalamıştır. Eğitim, sağlık, su kaynakları, halk sağlığı, yardım ve koruma ve endüstri ve ticaret konularında imzalanan anlaşmaların ardından açıklama yapan Yemen Başbakanı iki ülkedeki özel sektörün ilişkilerin gelişmesine büyük katkıca bulunduğunu ve söz konusu anlaşmanın Yemen-Mısır ilişkilerinin tarihinde yeni bir aşamayı temsil

³⁴ "Yemen meets with GCC", *YT*, June 15, 2006.

³⁵ "Foreign Minister: Yemen needs wealth to qualify for GCC admission", *YT*, October 17, 2006; "Yemen will need \$40b to qualify as GCC member", *GN*, October 17, 2006.

³⁶ "The Donors Conference For Yemen Donates Usd 4.7 Billion Half Of It From The GCC Member States...", *Ain-Al-Yaqeen*, November 24, 2006.

³⁷ "Yemen, Saudi Arabia sign accords: Upgrade in bilateral relations anticipated", *YT*, June 03, 2006.

ettiğini belirterek Yemen'in Mısır ile ilişkilere verdiği önemin altını çizmiştir.³⁸

Bölge politikalarının dışında Yemen, 2006 yılında özellikle Asya ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmeye çalışmıştır. Başkan Salih'in 5 Nisan'da başlayan, Çin ve Pakistan'ın da dahil olduğu bazı Asya ülkelere yönelik ziyareti ve bu ziyaretler sırasından belli konularda yapılan anlaşmalar bu açıdan değerlendirilebilir. Özellikle 6 günlük Çin ziyaretinde ticaret, güvenlik, enformasyon ve kültür konusunda yapılan anlaşmaların yanı sıra, petrol ve gaz gibi stratejik sektörlerde Çinli yatırımcıların Yemen'de yatırım yapmalarını sağlayacak anlaşmaların imzalanması Yemen-Asya/Çin ilişkilerinde önemli bir aşama olarak görülmektedir.³⁹ 1999'dan itibaren iki ülke arasındaki ticaret hacminde yaşanan yıllık % 20 civarındaki artış ve 2006 itibarıyla Çin'in Yemen dış ticaretinde birinci sıraya yükselmesi ile birlikte düşünüldüğünde enerji alanında yapılan bu anlaşmalar bazı analizciler tarafından Yemen'in Çin ile yakın ilişkiye girerek ABD'yi dengelemeye çalıştığı şeklinde yorumlanmıştır.⁴⁰ Çin'in ardından Başkan Salih, Pakistan'a 3 günlük bir ziyaret gerçekleştirmiş ve bu ziyarette terörle mücadele, istihbarat, enformasyon değişimi konularında çeşitli anlaşmalar imzalanmıştır.⁴¹ 10 Aralık'ta Pakistan lideri Pervez Müşerref'in gerçekleştirdiği Yemen ziyaretinde de iki ülke arasında güvenlik konusunda gerçekleştirilen işbirliğinden duyulan memnuniyet dile getirilmiştir.⁴²

Yemen-AB ilişkilerinin de 2006 yılı boyunca genel olarak olumlu bir düzlemde seyrettiği söylenebilir. Yemen ve Avrupa Komisyonu arasında İşbirliği Anlaşması kapsamında kurulan Ortak İşbirliği Komitesi 13. toplantısını 7-8 Ocak tarihleri arasında Sana'da gerçekleştirdi. Görüşmelerde taraflar arasındaki ilişkilerin Akdeniz ve Ortadoğu Stratejik Partnerlik (*Strategic Partnership with the Mediterranean and the Middle East*, SPMEM) çerçevesinde güçlendirilmesi kararına varılırken,

³⁸ "Yemen, Egypt sign bilateral agreements excluding security", *YT*, May 17, 2006.

³⁹ "Yemeni relations heading east", *YT*, April 05, 2006; "Saleh encourages Chinese businessmen to invest in Yemen", *YT*, April 09, 2006.

⁴⁰ Cheri Zambelis, "Burgeoning Chinese-Yemen Ties Showcase Beijing's Middle East Strategy", *ChinaBrief*, Vol.: VI, Issue: 11, May 24, 2006, s. 5, [http://www.jamestown.org/images/pdf/cb_006_011.pdf]'den 2 Şubat 2007'de indirildi.

⁴¹ "Yemen, Pakistan enhance cooperation", *YT*, April 12, 2006.

⁴² "Yemen, Pakistan discuss military cooperation, terrorism", *BBC Monitoring Middle East*, December 12, 2006.

Yemen tarafı da bunun karşılığında demokratik reformların sürdürüleceği sözünü vermiştir.⁴³ Avrupa Birliği ayrıca Yemen seçimleri sırasında ülkeye en büyük gözlemci gurubunu göndererek de Yemenle ilişkilere verdiği önemi göstermiştir. Seçimlerin arından hazırlanan raporda devlet kaynaklarının Salih'in seçim kampanyasına aktarılması ve kadınların katılımındaki azlık dışında adil ve açık bir seçimin yaşandığının ve bu seçimlerin Yemen'in demokratikleşmesinde köşe taşı niteliği taşıdığı belirtilmiştir⁴⁴ AB'nin demokratikleşmeye verdiği önem göz önüne alınırsa taraflar arasındaki ilişkileri daha da olumlu bir düzleme taşıdığı söylenebilir. Yemen'deki demokratik gelişmelere ilişkin Avrupa Birliği cephesinden daha sonra da olumlu açıklamalar gelmeye devam etmiş ve Gözlem Heyeti'nden Emma Nicolson 10 Aralık'ta yaptığı açıklamada Yemen'i bölge için önemli bir demokratik model olarak tanımlamıştır.⁴⁵ Öte yandan 20 Kasım 2006'da gerçekleşen Üçüncü AB-Yemen Politik Diyalog Toplantısı'nda da seçimlerin olumlu sonuçlarının yanı sıra, Yemen'in insan hakları, medya serbestliği ve ölüm cezası gibi konularda nasıl adım atması gerektiği tartışılmıştır.

Kronoloji Yemen 2006

14 Ocak:	Hükümet güçleri ve El-Houti taraftarları arasında yaşanan çatışmalarda 14 kişi öldü.
4 Şubat:	23 El-Kaide mensubu hapisten kaçtı.
5 Nisan:	Başkan Ali Abdullah Salih'in 6 gün süren Çin ziyareti başladı.
16 Mayıs:	Yemen ve Mısır arasında 31 farklı alanda işbirliği antlaşması imzalandı.
21 Haziran:	Ali Abdullah Salih başkanlık seçimlerinde yarışacağını açıkladı.

⁴³ "Thirteenth Meeting of The Joint EU-Yemen Co-Operation The Committee Sana'a, The 7th of February 2006", [http://ec.europa.eu/comm/external_relations/yemen/intro/2006_joint_communique-final.pdf] dan 23 Ocak 2006'da indirildi.

⁴⁴ "European Union Election Observation Mission Yemen 2006: Final Report" [http://www.euom-ye.org/pdf/EU_EOM_Yemen_final_report_.pdf] dan 23 Ocak 2006'da indirildi.

⁴⁵ "On the path to the world's best democracy", **YT**, December 10, 2006.

- 15 Eylül:** Ülkedeki petrol tesislerine yönelik iki farklı terörist saldırı gerçekleştirildi.
- 20 Eylül:** Başkanlık ve yerel yönetim seçimleri yapıldı.
- 16-17 Kasım:** İngiltere’de toplanan Londra Bağış Konferansı’nda Yemen’e ekonomik yardım kararı alındı.
- 18 Aralık:** Guantanamo üssündeki 6 Yemenli mahkum serbest bırakıldı.